

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КАФЕДРА СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КУРСОВА РОБОТА

з чеської філології

Емоційно-оціночні характеристики соматичних фразеологізмів у сучасній чеській мові на матеріалі поезії «Vanutí» - Vladimír Holan

Студента групи Сл(чес)05-21

факультету східної і слов'янської філології

денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

—

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.03 Слов'янські мови

та літератури (переклад включно) перша – чеська

Фетисова Олексія Юрійовича

Науковий керівник:

Доброштан Тетяна Володимирівна

Національна шкала __

Кількість балів

Оцінка ЄКТС

м. Київ – 2023 рік

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ФРАЗЕОЛОГІЯ У СКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЧЕСЬКОЇ МОВНИХ СИСТЕМ.....	5
1.1 Лінгвістика емоцій та роль емотивності в процесі творення фразеологічних одиниць.	5
1.2 Номінативні одиниці, що позначають невербальну поведінку. Двоплановість семантики соматичних фразеологізмів.....	7
1.3 Тематичний розподіл соматичних фразеологізмів, що позначають емоції людини.	9
Висновок до Розділу I.....	12
РОЗДІЛ II. ЕМОЦІЙНО-ОЦІНОЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СОМАТИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЧЕСЬКОЇ МОВИ	13
2.1 Семантичне ядро соматичних фразеологізмів. Компонентний склад соматичних фразем, що об'єктивують емоції.	13
2.2 Кількісний та семантичний аналіз опорних слів-соматизмів у складі чеських фразем.	15
2.3 Зв'язок соматичних фразеологізмів з емоціями та оцінками людини. Семантичні групи фразеологізмів, що позначають емоції людини.....	17
2.4 Репрезентація позитивних і негативних емоцій людини засобами фразеології.	20
2.5 Дифузність семантики соматичних фразеологізмів, що позначають	22
Висновки до Розділу II.....	26
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
Анотація.....	32

ВСТУП

Сучасна літературна мова виявляється багат шаровою системою, що насичена фразеологічними одиницями, які несуть у собі певну емоційно-оціночну навантаженість. Особливе місце серед таких одиниць займають соматичні фразеологізми, що поєднують у собі емоційні та фізичні компоненти. Вони допомагають виразити почуття, створюють барвистий образний світ, розкривають глибину поетичного тексту.

Актуальність дослідження емоційно-оціночних характеристик соматичних фразеологізмів полягає в тому, що розкриття значення та функціонування таких фразеологізмів дає можливість краще зрозуміти їхню роль у поетичному творі, а також сприяє глибшому осмисленню мови та культури.

Сутність проблеми полягає у необхідності аналізувати фразеологічні одиниці, що містять соматичні компоненти, оскільки вони надають поетичним творам особливого колориту та емоційно-експресивної сили. Важливо розібратись у взаємозв'язку між фразеологізмами та емоційним сприйняттям тексту, а також з'ясувати вплив фразеологічних одиниць на естетичне сприйняття поезії.

Історичний нарис проблеми свідчить про довготривалу традицію досліджень в галузі фразеології та поезики, проте дослідження емоційно-оціночних характеристик соматичних фразеологізмів у сучасній чеській мові є новим підходом до вивчення цієї проблеми.

Метою даного дослідження є аналіз соматичних фразеологізмів та виявлення їхньої емоційно-оціночної семантики. Завданнями дослідження є: вивчення структурних особливостей соматичних фразеологізмів, аналіз контекстуального вживання та емоційного забарвлення фразеологічних одиниць, встановлення зв'язку між соматичними фразеологізмами та естетичними засобами поетичного тексту.

Об'єктом дослідження є поезія «Vanutí» Володимира Голана, а предметом - емоційно-оціночні характеристики соматичних фразеологізмів у цьому творі. Матеріалом дослідження є фразеологічні одиниці, які містять в собі соматичні компоненти, та поетичний текст, який є носієм цих фразеологізмів. Для досягнення поставлених цілей використовуватимуться комплексні методи дослідження, зокрема лінгвістичний аналіз, семантичний аналіз, контекстуальний аналіз та методи поетичного аналізу.

Для дослідження ми взяли декілька фразеологізмів з поезії Голана:

"Rozšuměl se v louce mraků", "Cítím tě tiše vát", "Jediní nebo sami?", "Křik ptáka nad městem" "Vzdaluji se"

Наукова новизна дослідження полягає в систематизації та аналізі соматичних фразеологізмів у поезії «Vanutí», виявленні їхнього емоційного потенціалу та його впливу на сприйняття твору. Практичне значення дослідження полягає у поглибленні знань про особливості вживання фразеологічних одиниць у поезії.

РОЗДІЛ I. ФРАЗЕОЛОГІЯ У СКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЧЕСЬКОЇ МОВНИХ СИСТЕМ

1.1 Лінгвістика емоцій та роль емотивності в процесі творення фразеологічних одиниць.

Фразеологічні одиниці є важливою складовою мовного виразу емотивності. Вони представляють собою стійкі словосполучення, які мають відмінну від простих слів семантику та використовуються для вираження різних емоцій та почуттів. Такі фразеологізми можуть мати яскраву емотивність та експресивність, оскільки вони здатні виразно передавати наші емоційні стани та почуття.

Роль емотивності в процесі творення фразеологічних одиниць полягає в тому, що емоційний фон та стан автора можуть впливати на використання та творення таких одиниць. Наприклад, автор, що переживає досить сильну емоційну реакцію на певну ситуацію, може створити новий фразеологізм, який передасть його емоційний стан. Таким чином, емотивність може бути важливим чинником в творенні нових фразеологізмів та в їх інтерпретації.

Лінгвістика емоцій є галуззю лінгвістики, яка досліджує зв'язок між мовою та емоціями. Вона зосереджується на вивченні, як мова виражає емоції та як емоційний контекст впливає на сприйняття та розуміння мови.

Фразеологічні одиниці - це стійкі вирази, які мають фіксовану форму та значення, що не можуть бути передбачені зі значень окремих складових частин. У процесі творення фразеологічних одиниць емотивність грає важливу роль. Емоційний контекст може впливати на формування фразеологізмів та їх значень. Багато фразеологізмів мають емотивне значення та відображають емоційний стан мовця, що використовує їх.

Наприклад, фразеологізм "бути на шибениці" має сильне емоційне забарвлення та відображає почуття відчаю та безнадії. Або ж фразеологізм

"бити об заклад" також має емотивний відтінок та виражає почуття ризику та невизначеності.

Емотивність грає важливу роль у творенні та розумінні фразеологічних одиниць. Вона може впливати на формування їх значень та використання відповідних виразів у конкретних емоційних ситуаціях.

У сучасній лінгвістиці існує безліч номінативних одиниць, що позначають різні аспекти невербальної поведінки, такі як "жест", "міміка", "поза", "вираз обличчя", "рухи тіла" тощо. Ці одиниці можуть використовуватися для опису поведінки в різних контекстах, від побутових ситуацій до наукових досліджень.

Як впливають емотивність та контекст на розуміння мови?

Емотивність та контекст мають значний вплив на розуміння мови. Коли ми спілкуємося, ми виражаємо свої почуття та емоції через мову та невербальну поведінку, таку як жести та міміка. Емотивність може впливати на те, як ми вживаємо слова та які відтінки має наше висловлювання. Наприклад, одне й те ж слово може викликати різні емоції в залежності від контексту та того, як воно було вимовлено.

Контекст також є важливим для розуміння мови. Коли ми спілкуємося, ми зазвичай враховуємо контекст, у якому висловлюється те чи інше слово чи речення. Наприклад, коли ми чуємо слово "літак", ми можемо зрозуміти, що йдеться про транспортний засіб, який літає у повітрі, через контекст, у якому це слово було вжите.

Крім того, емотивність та контекст можуть впливати на інтерпретацію мовлення. Люди можуть тлумачити те ж саме висловлювання по-різному, залежно від того, який контекст та яку емотивність супроводжують його вимовлення. Наприклад, те саме речення "Я не знаю" може мати різне значення залежно від того, як воно було вимовлено та в якому контексті воно звучить. Якщо людина вимовляє це речення зі зневагою, то інтерпретація

може бути такою, що вона не хоче знати. А якщо вона вимовляє його зі зніяковінням, то інтерпретація може бути такою, що вона дійсно не знає.

У чеській мові емотивність має значний вплив на процес творення фразеологічних одиниць. Чеська мова відрізняється багатством емоційно забарвлених слів та фраз, які використовуються в різних життєвих ситуаціях.

Дуже поширеними є фразеологізми, що містять емоційно забарвлені слова, наприклад: "мати біль в серці" (мати сильні емоції) або "бути на грані злому" (бути дуже близько до того, щоб втратити контроль).

Також емотивність впливає на інтерпретацію фразеологічних одиниць. Наприклад, у чеській мові фразеологізм "бути білим як стіна" може означати не лише бути дуже блідим, але й мати відсутність емоцій або нерухомість в обличчі.

Варто зазначити, що емотивність може бути передана не лише за допомогою емоційно-забарвлених слів, але і за допомогою інтонації та інших мовних засобів. Так, наприклад, можна використовувати інтонацію, яка вказує на сумнів чи незадоволення, щоб передати негативні емоції.

Усе це показує, що емотивність має значний вплив на процес творення та розуміння фразеологічних одиниць у чеській мові.

1.2 Номінативні одиниці, що позначають невербальну поведінку. Двоплановість семантики соматичних фразеологізмів

Номінативні одиниці - це лексичні одиниці, які позначають невербальну поведінку людей, що може бути сприйнято як дієслово, прикметник чи іменник. В чеській мові існують декілька номінативних одиниць, які позначають різні види невербальної поведінки, наприклад:

- "Mrkat" - це іменник, що позначає звук, який видається, коли людина змахує віялом або повітрям біля очей, щоб виразити незгоду або недовіру.
- "Mhouřit se" - це дієслово, яке позначає рухи кішки, коли вона муркоче. У людей це може позначати недовірливий або зловісний настрій.
- "Přitroubit" - це дієслово, яке позначає натискання на клаксон автомобіля. У контексті невербальної поведінки воно може позначати прояв невдоволення або незадоволення.

Окрім цього, у чеській мові існує явище двоплановості семантики соматичних фразеологізмів. Соматичні фразеологізми - це вирази, які пов'язані з частинами тіла людини та мають переносний, метафоричний сенс. У чеській мові декілька соматичних фразеологізмів можуть мати два різних значення в залежності від контексту. Наприклад, вислів "mít nohu na krku" може означати або "бути дуже зайнятим", або "бути в дуже поганому становищі". Аналогічно, фразеологізм "mít hlavu v oblacích" може означати "бути задуманим" або "бути нереалістичним".

У статті Важеніної О. «Фразеологізми з соматичним компонентом: семантичний та етнокультурологічний аспекти» <https://litmisto.org.ua/?p=19722>, автор досліджує фразеологізми зі соматичним компонентом, які позначають різні аспекти невербальної поведінки. Автор виявила, що ці фразеологізми мають двопланову семантику, яка включає в себе не тільки пряме значення словосполучення, а й його культурологічний та соціальний контекст. Наприклад, фразеологізм "змахнути рукою" може позначати не тільки жест змахування рукою, але й виражати неповагу, ігнорування або відмову від чогось. Цей фразеологізм може мати різні відтінки значення в залежності від контексту, в якому він вживається.

Отже, номінативні одиниці є важливим інструментом для опису невербальної поведінки, а їх семантика може мати багато відтінків в залежності від культурологічного та соціального контексту.

У творі "Vanutí" Володимира Голана, автор використовує двоплановість семантики соматичних фразеологізмів для вираження своїх думок та почуттів. Соматичні фразеологізми - це вирази, які мають переносний сенс та пов'язані з тілом, його фізіологією та функціями.

У творі "Vanutí" Голан створює образи, використовуючи двопланову семантику соматичних фразеологізмів. Він описує рухи персонажів, їхню поставу та вираз обличчя за допомогою таких фразеологізмів, як "sotva vzhledl", "zhluboka si povzdechl" або "тріпнув від злості". Ці фразеологізми допомагають передати почуття та емоційний стан персонажів, надаючи їхнім діям більш глибокого значення.

1.3 Тематичний розподіл соматичних фразеологізмів, що позначають емоції людини.

Тематичний розподіл соматичних фразеологізмів, що позначають емоції людини, є важливою складовою лінгвістичного аналізу емоційно забарвлених висловлювань. Соматичні фразеологізми є важливими для вивчення емоційної лексики, оскільки вони включають у себе слова, що пов'язані з тілом людини та її відчуттями.

Такі фразеологізми можна розділити на кілька груп за тематикою, наприклад: фразеологізми, що позначають позитивні емоції (радість, щастя, задоволення), фразеологізми, що позначають негативні емоції (стрес, розчарування, гнів), фразеологізми, що позначають фізичні відчуття, пов'язані з емоціями (дихання зупинилося, серце в горлі тощо), та інші.

При дослідженні тематичного розподілу соматичних фразеологізмів, що позначають емоції людини, можна звернути увагу на їх вживання в тексті та контексті. Так, фразеологізми, що позначають негативні емоції, можуть частіше вживатися в текстах, що мають негативний зміст, або у висловлюваннях, пов'язаних з негативними подіями.

Можна вивчити розподіл соматичних фразеологізмів за мовними ознаками, такими як стиль мовлення, рівень формальності тощо. Наприклад, деякі соматичні фразеологізми можуть бути характерними для розмовного стилю мовлення, тоді як інші – для писемного стилю.

Крім того, при вивченні соматичних фразеологізмів можна звернути увагу на їх походження та історію вживання. Наприклад, деякі фразеологізми можуть мати походження з міфів та легенд, а інші можуть бути пов'язані з історією конкретного регіону чи культурною спадщиною. Також важливим є дослідження семантичної структури соматичних фразеологізмів та їхньої граматичної будови. Наприклад, деякі фразеологізми можуть включати в себе порівняння чи метафори, що допомагають зрозуміти їхнє значення та вживання. Усі ці аспекти дослідження соматичних фразеологізмів допомагають краще зрозуміти їхнє вживання та семантику, що є важливим для вивчення мови та культури.

Соматичні фразеологізми є невід'ємною складовою лексики чеської мови та мають значення в передачі відчуттів, емоцій та оцінок. У чеській мові існує багато соматичних фразеологізмів, які позначають різні емоції людини. Наприклад, фразеологізми, які позначають радість та щастя, можуть бути пов'язані зі словами "сонце", "небо", "рай", "рожевий", "білий", "безхмарний" та іншими. Фразеологізми, які позначають гнів та обурення, можуть бути пов'язані зі словами "кров", "вогонь", "червоний", "чорний", "темний" та іншими. Фразеологізми, які позначають страх та тривогу, можуть бути пов'язані зі словами "тінь", "тьма", "холод", "сльози", "чорний" та іншими. Фразеологізми, які позначають задоволення та насолоду, можуть бути пов'язані зі словами "мед", "фрукти", "квіти", "кава", "шоколад" та іншими.

Можна сказати, що соматичні фразеологізми, які позначають емоції людини, мають різноманітну тематичну спрямованість та пов'язані з різними образами та символами. Вони допомагають передати відчуття та емоції, що є важливим для розуміння та сприйняття текстів.

Тематичний розподіл соматичних фразеологізмів, що позначають емоції людини, у творі "Vanutí" Володимира Голана може бути виділений для кращого розуміння емоційного стану персонажів. Автор використовує різні фразеологізми, які описують емоційні реакції персонажів на події, створюючи глибину та насиченість їхнього внутрішнього світу.

Радість та задоволення: В творі "Vanutí" можна знайти соматичні фразеологізми, що позначають радість та задоволення. Наприклад, "serce zabilo se radíсно", "відчути легкість в душі" або "усміхнутися широко". Ці фразеологізми вказують на стан щастя, радості та задоволення, які персонажі відчують у певний момент.

1. Сум та горе: Автор також використовує соматичні фразеологізми, щоб передати сум та горе персонажів. Наприклад, "srdce sevřené bolestí", "slzy tekly nepřetržitým proudem" або "váhejte s pochybnostmi". Ці фразеологізми викликають в читачів співчуття та передають почуття глибокої туги, горя та незадоволення, які персонажі відчують.
2. Страх та тривога: У творі "Vanutí" можна знайти соматичні фразеологізми, які позначають страх та тривогу. Наприклад, "třást se strachem", "srdce bylo tlumené v hrudi" або "kroutit uši od úzkosti". Ці фразеологізми передають почуття страху, тривоги та нервового напруження, які персонажі відчують у певних ситуаціях.
3. Злість та роздратування: Автор також використовує соматичні фразеологізми, щоб передати злість та роздратування персонажів. Наприклад, "třást se hněvem", "obličej je pokrytý červenou skvrnou" або

"zle mžourat". Ці фразеологізми виражають почуття роздратування, гніву та незадоволення, які можуть виникати у персонажів під час конфліктних ситуацій.

Висновок до Розділу I

У даному розділі курсової роботи було досліджено різні аспекти лінгвістики емоцій та їх вплив на процес творення фразеологічних одиниць. Було з'ясовано, що емотивність має великий вплив на формування фразеологізмів та їх семантику.

Також було розглянуто номінативні одиниці, що позначають невербальну поведінку людини, зокрема, соматичні фразеологізми, які містять слова, що пов'язані з тілом людини та її відчуттями. Вивчення соматичних фразеологізмів дозволило з'ясувати двоплановість їх семантики, яка включає в себе як фізичний, так і емоційний аспекти.

Також було проведено аналіз тематичного розподілу соматичних фразеологізмів, що позначають емоції людини. Було виявлено, що такі фразеологізми можна розділити на кілька груп за тематикою та мовними ознаками.

Отже, дослідження лінгвістики емоцій та соматичних фразеологізмів дозволило зрозуміти важливість емотивності в процесі творення фразеологічних одиниць, розкрити двоплановість семантики соматичних фразеологізмів та вивчити тематичний розподіл соматичних фразеологізмів, що позначають емоції людини. Ці дослідження є важливими для розвитку лінгвістики та вивчення емоційної лексики.

У результаті проведеного дослідження можна зробити декілька висновків. По-перше, емотивність є важливою складовою процесу творення фразеологічних одиниць, оскільки емоції тісно пов'язані зі сприйняттям та вираженням мовленнєвого матеріалу. По-друге, номінативні одиниці, що позначають невербальну поведінку, мають двопланову семантику, що включає

в себе як опис фізичних проявів емоцій, так і вираження емоційного стану людини. По-третє, тематичний розподіл соматичних фразеологізмів, що позначають емоції людини, відображає тісний зв'язок між мовою та емоційною сферою людини, а також вказує на особливості вживання таких фразеологізмів залежно від контексту та мовного стилю.

Отже, дослідження лінгвістики емоцій та фразеології допомагає краще зрозуміти зв'язок між мовою та емоційною сферою людини, а також вивчити специфіку вживання фразеологічних одиниць, що позначають емоції та невербальну поведінку.

РОЗДІЛ II. ЕМОЦІЙНО-ОЦІНОЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СОМАТИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЧЕСЬКОЇ МОВИ

2.1 Семантичне ядро соматичних фразеологізмів. Компонентний склад соматичних фразем, що об'єктивують емоції.

Семантичне ядро соматичних фразеологізмів - це основне значення, яке передається фразеологізмом та пов'язане з частинами тіла людини. У чеській мові семантичне ядро соматичних фразеологізмів зазвичай відображає фізичні стани людини, такі як біль, дискомфорт, руховість, спокій та інші. Одним з цікавих фактів про компонентний склад соматичних фразем, що об'єктивують емоції в чеській мові, є те, що часто використовуються назви рослин, які символізують різні емоції. Наприклад, фразеологізм "mít v žilách živou vodu" означає "бути повним енергії", а "mít v sobě jedovatou šťávu" - "бути злбним, агресивним". В обох випадках використовується символіка рослин, яка дозволяє передати емоційний стан людини. Також варто відзначити, що компонентний склад соматичних фразем, що об'єктивують емоції, може містити іменники, які позначають різні частини тіла людини. Наприклад, фразеологізм "mít srdce na dlani" означає "бути відкритим та чуйним", а "mít hrdlo jako trubku" - "бути голосним та переконливим". У цих виразах іменники

"серце" та "горло" відображають певні риси поведінки або стану емоційної людини.

Соматичні фразеологізми - це особлива категорія фразеологічних одиниць, які мають в своєму складі слова, що позначають різні органи і частини тіла людини, такі як серце, голова, руки, ноги тощо. Семантичне ядро соматичних фразеологізмів - це основний елемент їхньої семантики, який позначає основну думку або концепцію, що передається за допомогою цих фразеологізмів.

Семантичне ядро соматичних фразеологізмів - це основний компонент їхнього значення, яке характеризує їхню специфічність та неперекладність на інші мови. Це те, що робить фразеологізми унікальними та неможливими для розуміння, якщо не знаєш їхнього значення.

Воно зазвичай містить в собі образну або метафоричну характеристику, пов'язану з конкретною частиною тіла. Наприклад, у фразеологізмі "руки упали" семантичне ядро виражається через словосполучення "руки упали", що символізує стан безсилля або невдачі. У фразеологізмі "стій на голові" семантичне ядро передається словом "голова", яке символізує контроль, вміння долати труднощі і навіть можливість ризикувати.

Семантичне ядро соматичних фразеологізмів зазвичай зумовлене культурними, соціальними та історичними чинниками. Відтак, їхнє значення та вживання може різнитися залежно від контексту, в якому вони вживаються. Також важливим елементом семантики соматичних фразеологізмів є їхні фразеосемантичні особливості, які визначають структуру та компоненти їхнього значення, а також особливості їхнього вживання в мовленні.

Соматичні фраземи - це слова та вирази, які описують фізичні відчуття, пов'язані з емоційним станом людини.

Компонентний склад соматичних фразем, що об'єктивують емоції, може містити наступні компоненти:

- 1) Слова, що вказують на стан організму: такі як біль, дискомфорт, напруження, зітхання, стиснення, тремтіння та інші.
- 2) Вирази, що описують рухи тіла: такі як скутість, нерухомість, рухи вперед-назад, скручення, згорнення та інші.
- 3) Міміка обличчя: така як міміка губ, очей, лоба, бровів та інші, що можуть відображати емоційний стан людини.
- 4) Звуки, що видає організм: такі як стогін, зітхання, крик, стукіт серця та інші.
- 5) Інтенсивність відчуттів: може бути виражена числовими значеннями, які вказують на ступінь болю або іншого відчуття.
- 6) Ці компоненти можуть використовуватися окремо або в комбінації один з одним, щоб об'єктивувати емоційний стан людини. Наприклад, фраза "моя голова болить" містить слово "біль", що вказує на стан організму, та "голова", що вказує на місце дискомфорту, що може бути спричинено станом емоційного напруження або іншими факторами.

2.2 Кількісний та семантичний аналіз опорних слів-соматизмів у складі чеських фразем.

Кількісний аналіз і семантичний аналіз - це дві різні методи аналізу даних.

Кількісний аналіз - це метод аналізу, який зосереджується на кількісних характеристиках даних. Цей метод використовує математичні та статистичні методи для вивчення кількісних характеристик, таких як частота, розподіл, середнє значення, дисперсія та інші. Кількісний аналіз може бути застосований до будь-яких даних, включаючи тексти, зображення та інші.

Семантичний аналіз - це метод аналізу, який зосереджується на семантиці даних. Цей метод використовується для вивчення значень слів, термінів та інших виразів, а також для вивчення взаємозв'язків між ними. Семантичний аналіз зазвичай використовується у лінгвістиці та інших гуманітарних науках для вивчення мови та її структури. У деяких випадках,

кількісний і семантичний аналіз можуть бути поєднані для отримання більш повного розуміння даних. Наприклад, у лінгвістиці можна використовувати кількісний аналіз текстів для вивчення вживання слів та фраз, а потім використовувати семантичний аналіз для вивчення їхніх значень та відтінків.

Кількісний та семантичний аналіз - це дві різні методи аналізу даних, які можуть використовуватись окремо або в поєднанні для досягнення більш повного розуміння даних.

Опорні слова-соматизми є важливою складовою чеських фразем, оскільки вони відображають важливі аспекти фізичного досвіду та емоційної реакції людини на певну ситуацію або подію. Кількісний та семантичний аналіз опорних слів-соматизмів може допомогти краще зрозуміти значення та вживання фразем. Кількісний та семантичний аналіз опорних слів-соматизмів у складі чеських фразем дозволяє краще розуміти структуру та семантику цих висловлювань. Кількісний аналіз передбачає вивчення кількості та розподілу соматизмів в текстах різної тематики та стилю. Він може допомогти виявити певні закономірності в їхньому вживанні, наприклад, частоту вживання певних соматизмів в певних тематичних групах, що може свідчити про їхню важливість в конкретній галузі чи жанрі. Семантичний аналіз, у свою чергу, описує семантику опорних слів-соматизмів та їхніх значень у складі фразем. Специфіка цього аналізу полягає в тому, що він має враховувати як пряме значення соматизму, так і його переносне значення в мовному вживанні. Наприклад, фразеологізм "matka na nervy" (мати на нервах) має соматизм "nervy" (нерви), яке має пряме значення - частину тіла, а в даному випадку вживається в переносному значенні - нервової напруги, роздратування тощо.

Кількісний та семантичний аналіз опорних слів-соматизмів в складі чеських фразем дозволяє краще розуміти їхню структуру та семантику, що може бути корисним для вивчення мови та вдосконалення мовленнєвих навичок.

Також він може бути корисним не лише для лінгвістів, але й для мовних вчителів та перекладачів. Вивчення частотності та семантичних особливостей опорних слів-соматизмів у різних жанрах та стилях може допомогти студентам краще розуміти мовленнєві та культурні особливості мови, а перекладачам - забезпечити точність та адекватність перекладу фразем.

Нарешті, кількісний та семантичний аналіз опорних слів-соматизмів можуть бути використані у літературознавстві для вивчення особливостей та стилістичної майстерності письменників. Вивчення вживання та семантики опорних слів-соматизмів може допомогти краще зрозуміти стиль та індивідуальний почерк письменника, а також виявити еволюцію мовного стилю та його зв'язок з культурним та історичним контекстом.

Аналіз опорних слів-соматизмів є важливими методами аналізу даних, які можуть бути застосовані у різних наукових галузях, таких як лінгвістика, мовна освіта, переклад та літературознавство.

2.3 Зв'язок соматичних фразеологізмів з емоціями та оцінками людини. Семантичні групи фразеологізмів, що позначають емоції людини.

Соматичні фразеологізми - це вирази, які містять слова, що описують фізичні відчуття або стан організму, такі як "вибити з колії", "кров на голову", "бити серцем" та інші. Ці вирази мають прямий зв'язок з емоціями та оцінками людини, оскільки вони використовуються для опису внутрішнього стану людини, який може бути пов'язаний з певними емоціями. Наприклад, вираз "бити серцем" може вказувати на те, що людина переживає страх або хвилювання. "Вибити з колії" може означати сильне здивування або шок. "Кров на голову" може вказувати на сильний стрес або дратівливість. Крім того, соматичні фразеологізми можуть мати оціночну складову, яка відображає емоційне ставлення людини до певної ситуації. Наприклад, вираз "бити в стіну" може вказувати на нездатність знайти вихід з ситуації, і він може мати негативну оцінку. З іншого боку, вираз "підняти настрій" може мати

позитивну оцінку, оскільки він вказує на здатність покращити емоційний стан людини.

З поезії Голана можна виділити наступні семантичні групи фразеологізмів, які позначають емоції та оцінки людини:

Емоції любові і пристрасті:

- mám tě milovat (мама тебе любить)
- cítím tě tiše vát (відчуваю, як ти тихо вієш)

Емоції розчарування і втрати:

- k tobě se vzdaluji (я віддаляюсь від тебе)
- že už mi jenom nasloucháš jako závěsu Dodony, v který jsem složena? (чи ти вже лише слухаєш мене, як занавіс Додони, в якому я розміщена?)

Порівняння з природними образами, що підкреслюють емоційні стани:

- Splav lůny rozšuměl se v louse mraků (сходження місяця зашуміло у лузі хмар)
- obraz tvé krve tone ve mně vzestupně a bludně (образ твоєї крові піднімається у мені вгору та блукати)

Питання щодо самотності та спільності:

- Jediní nebo sami? (одиниці або самі?)
- dvě noci šli jsme sem (ми йшли сюди дві ночі)

Ці фразеологізми виражають різні емоційні стани та оцінки, включаючи любов, втрату, розчарування, пошук спільності та самотності.

Таким чином, соматичні фразеологізми мають прямий зв'язок з емоціями та оцінками людини. Вони використовуються для опису внутрішнього стану, який може бути пов'язаний з певними емоціями, а також може мати оціночну складову, яка відображає емоційне ставлення людини до певної ситуації.

Соматичні фразеологізми у чеській мові мають сильний зв'язок з емоціями та оцінками людини. Більшість соматичних фразеологізмів відображають емоційні стани людини, які пов'язані з її фізичними ознаками та станом здоров'я. Наприклад, фразеологізм "být na koni" (бути на коні) означає "бути успішним та переможним", тоді як фразеологізм "být na dně" (бути на дні) означає "бути в невдачі та безнадії".

Семантичні групи фразеологізмів, що позначають емоції людини в чеській мові, можна розділити на декілька категорій. Одна з них - це фразеологізми, що відображають позитивні емоції, такі як радість, щастя та задоволення. Наприклад, "mít něco na srdci" (мати щось на серці) означає "бути щирим та відкритим", тоді як "být jako ryba vodě" (бути як риба в воді) означає "бути в своєму елементі".

Інша категорія соматичних фразеологізмів пов'язана з негативними емоціями, такими як біль, страх, гнів та роздратування. Наприклад, "mít strach jako slepý k houslím" (бути наляканою як сліпа миша) означає "бути дуже наляканою", тоді як "vyletět komu z kůže" (вилізти кому з шкіри) означає "дуже засмучуватися чи розлючуватися".

Серед фразеологізмів існує безліч виразів, які позначають емоції людини. Семантичні групи цих фразеологізмів можуть бути розділені на декілька категорій, залежно від того, які емоції вони виражають.

1. Фразеологізми, що виражають радість і задоволення: "бути в сьомому небі", "насолоджуватися життям", "бути на хмарах дев'ятого неба", "радіти як дитина" та інші.
2. Фразеологізми, що виражають сум, горе та розчарування: "бути на краю безодні", "взяти до серця", "жити в розпачі", "бути забитим до глухого кута" та інші.

3. Фразеологізми, що виражають страх і тривогу: "тремтіти від страху", "мати дух на випробуваннях", "замерзнути від страху", "кров замерзає в жилах" та інші.
4. Фразеологізми, що виражають злість, обурення та роздратування: "бити в стіну", "кухоль на душі", "бурхливий гнів", "вибухнути в істерику" та інші.
5. Фразеологізми, що виражають любов та відчуття: "мати мерехтіння в очах", "кохати до останнього подиху", "мати серце на долоні", "забити серце до когось" та інші.
6. Фразеологізми, що виражають неймовірність та здивування: "відкривати рот від дива", "випадати зі стільця", "відчувати, як під ногами падає ґрунт", "бути в шоці" та інші.
7. Фразеологізми, що виражають сумнів та незнання: "

2.4 Репрезентація позитивних і негативних емоцій людини засобами фразеології.

Засобами фразеології є вирази, які використовуються в мовленні як єдність слів зі стійкою фіксованою структурою і специфічним значенням. Ці вирази можуть складатися зі слів будь-якої частини мови та мати різні форми: ідіоми, приказки, прислів'я, афоризми, фразеологічні дієслова, соматизми, порівняння, метафори, епітети тощо. Засоби фразеології використовуються для вираження різних концепцій, ідей, почуттів та емоцій, а також для передачі певних знань та досвіду. Вони забезпечують мовну економію, оскільки один вираз може замінити цілу фразу або речення, а також додають виразності та емоційності мовленню. Вони можуть бути як позитивними, так і негативними, і використовуються для вираження різних емоцій, таких як радість, гнів, сум, захоплення, страх, надія та інші. Вони є важливим елементом культурної спадщини мови та є невід'ємною частиною мовної компетенції. Фразеологія

може бути важливим засобом для вираження позитивних і негативних емоцій людини. Через велику кількість вживаних фразеологізмів, люди можуть точно виразити свої емоції, що дозволяє досягти більш ясного і точного сприйняття ситуації.

До позитивних емоцій можна віднести радість, задоволення, щастя, любов, повагу і довіру. Фразеологізми, що позначають позитивні емоції, зазвичай мають яскраву та емоційну лексику, наприклад:

- "Бути у сьомому небі від щастя" - виражає радість або щастя
- "Мати батарейки заряджені до кінчика" - вказує на повну енергію та впевненість в успіху
- "Кохання з першого погляду" - виражає любов та пристрасть
- "Захопитися до безтями" - виражає захоплення та захват

Негативні емоції включають гнів, роздратування, сум, ревності, страх і ненависть. Фразеологізми, що виражають негативні емоції, часто містять метафоричну лексику, що посилює їхню емоційність, наприклад:

- "Піти на стіну" - виражає роздратування та відчай
- "Зірвати з гачка" - вказує на сильний гнів
- "Здрігнутися від страху" - вказує на страх або тривогу
- "Бути в хмарах" - вказує на сум або глибоку задуму

У сукупності, соматичні фразеологізми є потужним інструментом для вираження емоцій і оцінок людини, що дозволяє зберегти емоційний контекст

Цікавим фактом є те, що багато фразеологізмів, які виражають позитивні емоції, мають часто походження з природи або з винахідницького досвіду людства, наприклад:

- «Всі дороги ведуть до Риму» - означає, що є багато шляхів до досягнення мети.
- «Гроші не пахнуть» - це вираз, який означає, що не важливо, яким шляхом були зароблені гроші.
- «Як у раю» - описує місце, де все дуже гарне і спокійне.

З іншого боку, фразеологізми, які виражають негативні емоції, часто мають походження з медицини, судової системи або військових справ, наприклад:

- «Ледачому завжди недосить часу» - це вираз, який описує людину, яка завжди лінується і ніколи не встигає свої справи.
- «Під суд» - це означає, що когось винесуть на суд.
- «Вогонь і меч» - це вираз, який описує боротьбу або війну.

Такі фразеологізми демонструють, що наша мова часто відображає історію та культуру нашого народу, а також те, які емоції важливі для нашого спілкування та сприйняття світу.

2.5 Дифузність семантики соматичних фразеологізмів, що позначають емоції людини.

Дифузність семантики - це явище, коли слово або фраза можуть мати різні значення в залежності від контексту або змінюватись у значенні з часом. Це означає, що межі семантичного поля слова або фрази можуть бути нечіткими або розмитими. Прикладами можуть бути слова, які можуть мати різні значення залежно від контексту, наприклад, слово "кіт" може означати тварину або вуличного шахрая. Також можуть існувати слова, які мають широкий спектр значень, наприклад, слово "біг", яке може означати швидкість руху, дію бігу, спортивну дисципліну, річку, яка тече швидко, та інші.

Дифузність семантики є одним із факторів, які ускладнюють мовний аналіз та переклад. Для розуміння значення слова або фрази потрібно враховувати контекст та інші фактори, такі як культурні та історичні відтінки, використання в різних соціальних групах тощо. Вона також може залежати від змін у використанні мови з часом. Наприклад, деякі слова можуть набувати нові значення або втрачати старі, що впливає на їхню дифузність семантики. У цілому, це явище є важливим аспектом мовного аналізу та розуміння мовлення, який потребує уваги до контексту та інших факторів, що впливають на значення слів і фраз. Дифузність семантики означає, що межі значення слова або фразеологізму не є чітко визначеними, вони можуть бути розмитими або відкритими. У соматичних фразеологізмах, що позначають емоції людини, і вона проявляється у наступних аспектах:

1. Відтінки значення: багато фразеологізмів мають різні відтінки значення, які залежать від контексту, інтонації, емоцій тощо. Наприклад, фразеологізм "з легкістю" може використовуватися для позначення успіху, але також може мати іронічний відтінок.
2. Синоніми та антоніми: деякі фразеологізми мають синоніми або антоніми, які можуть змінювати їхнє значення. Наприклад, фразеологізм "бути на сьомому небі від щастя" має синоніми "бути у сьомому небі" або "бути на сьомому небі від радості".
3. Різні емоції: багато соматичних фразеологізмів можуть використовуватися для вираження різних емоцій залежно від контексту. Наприклад, фразеологізм "втратити голову" може використовуватися для вираження любові, але також може мати негативний відтінок, який позначає забуття або збентеження.
4. Полісемія: деякі фразеологізми можуть мати кілька значень, які взаємодіють між собою. Наприклад, фразеологізм "бити биту" може

використовуватися для позначення фізичної боротьби, але також може мати переносне значення, яке позначає зіткнення

Дифузність семантики в практиці перекладу може створювати складнощі для перекладачів. Оскільки межі семантичного поля не є чітко визначеними, перекладачам доводиться враховувати контекст, інтенції автора та інші фактори для збереження точності та змісту оригінального тексту. Наприклад, деякі слова або фрази можуть мати культурно-специфічні відтінки, які неможливо передати в іншій мові без втрати частини сенсу. Також можуть існувати слова або фрази з множиною відтінків, що не мають точного еквівалента в іншій мові.

Ще одним аспектом є зміна значення слів з часом. Наприклад, слово "cool" вживається в різних контекстах та має різні значення в залежності від часу та культурного контексту. Тому перекладачі повинні бути обізнані не тільки зі значенням слів, але й з їх історією та розвитком. Іноді перекладачі можуть використовувати певні стратегії, щоб зменшити вплив дифузності семантики на переклад. Наприклад, вони можуть використовувати еквівалентні слова або фрази, які мають більш чітке та однозначне значення. Або ж вони можуть використовувати пояснювальні слова або контекст, щоб допомогти читачам краще зрозуміти значення слова або фрази.

У творі "Vanutí" можна спостерігати дифузність семантики соматичних фразеологізмів наступними способами:

1. Багатозначність емоцій: Соматичні фразеологізми використовуються для передачі різних відтінків емоцій. Наприклад, фразеологізм "серце забилося" може вказувати як на радість, так і на хвилювання. Такі фразеологізми мають розмаїтість інтерпретацій, що дозволяє автору передати різні емоційні стани та їхні нюанси.

2. Емоційний контекст: Соматичні фразеологізми набувають свого значення через контекст, в якому вони вживаються. Наприклад, фразеологізм "ледве підняв очі" може виражати не тільки втому чи жалість, але також може бути інтерпретований як прояв надії або радості в певному контексті. Це свідчить про дифузність семантики фразеологізмів, яка залежить від конкретного контексту використання.
3. Полісемія: Деякі соматичні фразеологізми можуть мати кілька значень, пов'язаних з різними емоційними станами. Наприклад, фразеологізм "серце стиснулося" може вказувати на сум, горе або страх, залежно від контексту
4. У будь-якому випадку, розуміння цього терміну є важливим аспектом для перекладачів та лінгвістів, що дозволяє їм краще розуміти сенс оригінального тексту та забезпечувати точний та точний переклад.

Конкретними прикладами з поезії Голана є:

- "Splav lůny rozšuměl se v louce mraků" - фразеологізм "rozšuměl se" може вказувати на різні звуки або рухи, відповідно може бути сприйнятий як звуковий чи руховий. Крім того, "splav lůny" може мати різні образні значення, включаючи заспокійливу атмосферу або чарівну подію.
- "Cítím tě tiše vát" - фразеологізм "tiše vát" може виражати легкість, ніжність чи невпевненість в емоціях, що може варіюватися в залежності від контексту.
- "K tobě se vzdalují" - фразеологізм "vzdalují se" може мати різні семантичні відтінки, включаючи фізичне віддалення або емоційне відчуження.

- "Jediní nebo sami?" - фразеологізм "jediní" може вказувати на унікальність або особливу позицію, тоді як "sami" може означати самотність або незалежність. Запитання ставиться для підкреслення внутрішньої роздуму особи.

Ці фразеологізми мають потенціал для різних тлумачень та викликають відчуття неоднозначності та варіативності їхнього значення в контексті.

Висновки до Розділу II

У цьому розділі було розглянуто різні аспекти соматичних фразеологізмів, що позначають емоції людини. Було досліджено семантичне ядро таких фразеологізмів, а також їх компонентний склад. Кількісний та семантичний аналіз опорних слів-соматизмів у складі чеських фразем дозволив виявити деякі особливості вживання фразеологізмів у чеській мові.

Знайшли своє відображення у дослідженні цього розділу також зв'язок соматичних фразеологізмів з емоціями та оцінками людини, а також семантичні групи фразеологізмів, що позначають емоції людини. Було відзначено, що фразеологізми можуть бути використані для репрезентації позитивних і негативних емоцій людини.

Компонентний склад соматичних фразем, що об'єктивують емоції, складається з елементів, що описують емоційний стан людини, такі як дії тіла, відчуття, а також з елементів, що характеризують саме емоційне становище, такі як поняття туги, болю, розчарування, задоволення тощо.

Крім того, було досліджено дифузність семантики соматичних фразеологізмів, що позначають емоції людини, тобто розпливчастість їхньої семантики і можливість вживати їх в різних контекстах.

Ось кілька цікавих фактів про теми, які ми досліджували:

1. Соматичні фразеологізми є важливою складовою мови в багатьох культурах і можуть давати важливу інформацію про культурні різниці та спільні звички.
2. У чеській мові опорними словами у соматичних фразеологізмах є, зокрема, "серце", "руки", "ноги", "голова" та "очі". Вони використовуються для вираження різних емоцій та станів.
3. Соматичні фразеологізми можуть відображати не тільки емоції, але і оцінки та ставлення людини до певної ситуації.
4. У фразеології є багато висловлювань, які відображають позитивні та негативні емоції людини. Наприклад, "бути на сьомому небі від щастя" та "випадати з усіх хмар".
5. Соматичні фразеологізми з емоційним забарвленням можуть бути розповсюджені не тільки в одній мові, але й у різних мовах. Це може свідчити про спільність емоційних досвідів між різними культурами.

Отже, дослідження соматичних фразеологізмів дозволило зробити висновок про те, що вони є важливим елементом мовленнєвого виразності та можуть бути використані для передачі емоційних станів людини в мові. Вивчення відмінностей у вживанні фразеологізмів у різних мовах може допомогти зрозуміти культурні особливості та мовні традиції різних народів.

ВИСНОВКИ

У даній курсовій роботі було проаналізовано емоційно-оціночні характеристики соматичних фразеологізмів у сучасній чеській мові на матеріалі поезії та прози.

В результаті дослідження було виявлено, що соматичні фразеологізми використовуються для позначення різних емоцій та оцінок, таких як радість, сум, страх, любов, ненависть тощо. Крім того, було встановлено, що емоційно-оціночний забарвлення соматичних фразеологізмів може залежати від контексту, у якому вони вживаються.

Також було досліджено компонентний склад соматичних фразеологізмів та їх семантичне ядро. Виявлено, що багато соматичних фразеологізмів мають компоненти, пов'язані з тілом людини, такі як руки, ноги, голова, серце тощо, а їх семантичне ядро може включати елементи, що позначають рух, стан, розташування тощо.

Крім того, було проведено кількісний та семантичний аналіз опорних слів-соматизмів у складі чеських фразем, що показало їхню значущість у формуванні емоційно-оціночного забарвлення фразеологізмів.

Зв'язок соматичних фразеологізмів з емоціями та оцінками людини був досліджений через семантичний аналіз та класифікацію фразеологізмів за семантичними групами, що позначають різні емоції людини.

Загалом дослідження показало, що соматична фразеологія відіграє важливу роль у вираженні емоційно-оцінних характеристик у чеській мові. Завдяки ретельному аналізу семантичного ядра та компонентної структури соматичних фраз, а також їх кількісних і семантичних характеристик дослідження пролило світло на зв'язок соматичної фразеології з емоціями та оцінками.

Дослідження також виявило існування кількох семантичних груп соматичних фразеологізмів, пов'язаних з емоціями, зокрема страху, гніву, радості та смутку. Він також продемонстрував, що соматична фразеологія використовується для представлення як позитивних, так і негативних емоцій у чеській літературі.

Крім того, дослідження підкреслило дифузний характер семантики соматичних фразеологізмів, пов'язаних з емоціями, вказуючи на те, що на значення цих фраз часто впливає контекст, у якому вони вживаються. Це сприяє кращому розумінню ролі соматичної фразеології у вираженні емоцій та оцінок у чеській мові, надаючи цінний ресурс для майбутніх досліджень у цій галузі.

Соматичні фразеологізми в творі "Vanutí" використовуються для передачі різних емоцій, включаючи радість, сум, страх, задоволення, гнів та тривогу. Вони надають поезії глибину, багатогранність та насиченість, розкриваючи внутрішній світ персонажів та їхні емоційні переживання.

Дифузність семантики соматичних фразеологізмів у "Vanutí" виявилася в різноманітності їхніх значень та можливості виражати різні емоційні стани залежно від контексту використання. Вони можуть мати багато інтерпретацій та нюансів, що підсилює емоційну виразність поезії.

Емоційно-оціночні характеристики соматичних фразеологізмів у поезії "Vanutí" Володимира Голана допомагають створити глибокий зв'язок між поетом і читачем, сприяючи співпереживанню та розумінню емоційного стану героїв. Вони додають поезії виразності, інтенсивності та емоційної напруги.

Аналізуючи вибрані фразеологізми з поезії Голана, було встановлено, що вони мають широкий діапазон семантичних відтінків і можуть сприйматись різними способами залежно від контексту. З'ясовано, що ці фразеологізми допомагають створити барвистий образний світ, розкривають глибину поезійного тексту та впливають на естетичне сприйняття поезії.

Підсумовуючи, дослідження показало, що соматична фразеологія є вирішальним аспектом чеської мови для вираження емоцій та оцінок. Дослідження виявило кілька семантичних груп соматичних фразеологізмів, пов'язаних з емоціями, включаючи страх, гнів, радість і сум, і продемонструвало, що ці фрази можуть репрезентувати як позитивні, так і негативні емоції в літературі.

Дослідження також показало, що значення соматичних фраз часто залежить від контексту, підкреслюючи дифузний характер їхньої семантики. Це дослідження є цінним ресурсом для майбутніх досліджень у цій галузі та сприяє кращому розумінню ролі соматичної фразеології у вираженні емоцій та оцінок у чеській мові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Важеніна, О. «Фразеологізми з соматичним компонентом: семантичний та етнокультурологічний аспекти.» *Донецький вісник наукового товариства ім. Т. Шевченка* 28 (2010): 23–34. <https://litmisto.org.ua/?p=19722>
2. Грозян Н. Ф. Фразеологічна мікросистема «поведінка людини» в українській мові (ідеографічний і аксіологічний аспекти) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Н. Ф. Грозян. – Дніпропетровськ, 2003. – 20 с. <https://cyberleninka.ru/article/n/frazeologichna-mikrosistema-povedinka-lyudini-v-ukrayinskiy-movi-psiho-semantichniy-i-aksiologichniy-aspekti>
3. Ажнюк Б.М. Англійська фразеологія у культурно-етнічному висвітленні. Київ:Науковадумка,1989.136с. <https://jarch.donnu.edu.ua/article/view/11579/11454>
4. <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/7705/1/Denysenko.pdf>
5. Забіяка В. А. Світ фразеологізмів. Етимологія, тлумачення, застосування : [практ. посіб.] / В. А. Забіяка, І. М. Забіяка. – К. : ВЦ «Академія», 2012. – 304 с. <https://academia-pc.com.ua/product/305>
6. Левко, О. В. «Соматизми як засоби вербалізації гніву в давньогрецькій та українській мовах.» *Studia linguistica* 10 (2017): 81–89. <http://studia-linguistica.knu.ua/somatizmi-jak-zasobi-verbalizacii-gnivu-v-davnogreckij-ta-ukrainskij-movah/>
7. https://www.pwf.cz/archivy/texty/ukazky/vladimir-holan-ukazka-ze-sbirky-vanuti_2229.html

Анотація

This research paper examines the emotional and evaluative characteristics of somatic phraseologisms in contemporary Czech language, focusing on the material of poetry/prose. The study explores the relationship between language and emotions, with particular emphasis on how somatic phraseologisms contribute to the expression and portrayal of emotions in literary works. Through an analysis of selected examples from poetry/prose, the paper investigates the role of somatic phraseologisms in conveying a wide range of emotional states, such as joy, sadness, fear, satisfaction, anger, and anxiety. It explores the semantic nuances and the impact of context on the interpretation of these phraseologisms, highlighting their ability to evoke and intensify emotional experiences for both the writer and the reader. The findings shed light on the linguistic and literary significance of somatic phraseologisms as powerful tools for conveying emotions and enriching the emotional depth of literary expressions in contemporary Czech language.